

Bydgoszcz, 12 czerwca 2019 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.20.2019. AJe / RK

**Pani
Maria Michalska
Kierownik
Miejsko-Gminnego
Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Libelta 28
89-240 Kcynia**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Libelta 28, 89-240 Kcynia (zwanym dalej MGOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 21, 23 maja 2019 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- A.J.– inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- R.K. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 286/2019 z dnia 30 kwietnia 2019 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2017 r. do 20 maja 2019 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Marii Michalskiej – Kierownika MGOPS, p. XX- zatrudnionej na stanowisku inspektora, która w okresie od 12 marca 2012 r. do 31 marca 2019 r. pełniła funkcję osoby nadzorującej pracę asystentów rodziny, p. XX – specjalisty pracy z rodziną, który od dnia 1 kwietnia 2019 r. pełni nadzór

nad pracą asystentów rodziny, p. XX, p. XX, p. XX – asystentów rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zwanej dalej ustawą), pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190. Rada Miejska w Kcyni Uchwałą Nr XX/181/2012, zmienioną Uchwałą Nr XX/181/2012 z dnia 29 marca 2012 r. wyznaczyła MGOPS jako podmiot właściwy do realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

MGOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 26 czerwca 2014 r. przyjętego Uchwałą Nr LII/493/2014 Rady Miejskiej w Kcyni. W dokumencie zawarto informację o realizowaniu zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny. Uchwałą zmieniającą Nr XXX/257/2016 z dnia 29 grudnia 2016 r. wprowadzono realizację zadań wynikających z ustawy „Za życiem”.

Zadania Ośrodka ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 1 kwietnia 2019 r., wprowadzonym Zarządzeniem Kierownika Nr 5/2019. W podstawie prawnej działania Ośrodka uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny. Dokument zawiera wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny wraz z wybranymi zadaniami przypisanymi ustawą do realizacji, z zaznaczeniem, iż szczegółowe zadania pracowników są zawarte w indywidualnych zakresach obowiązków.

Burmistrz Miasta Kcynia Zarządzeniem nr 340/2011 z dnia 30 grudnia 2011 r., upoważnił Kierownika MGOPS p. Marię Michalską do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji. Zarządzeniem zmieniającym Nr 10/2012 z dnia 17 stycznia 2012 r., w powyższym zakresie została upoważniona także p. XX.

W trakcie opracowywania jest również *Procedura działań podejmowanych przez asystenta rodziny, pracownika socjalnego i specjalistę pracy z rodziną na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych*. Kierownik GOPS przedstawiła projekt dokumentu, który zostanie wprowadzony w najbliższym czasie.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gmina opracowała i realizowała 3-letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018 przyjęty Uchwałą Nr XIX/148/2016 Rady Miejskiej w Kcyni z dnia 25 lutego 2016 r. Aktualny program na lata 2019-2021 został przyjęty Uchwałą Nr VIII/66/2019 z dnia 28 marca 2019 r.

Celem głównym Programu jest *Stworzenie warunków do kompleksowego wsparcia rodziny*. W dokumencie zawarto cele szczegółowe i harmonogram ich realizacji. Ponadto

dokonano diagnozy środowiska lokalnego, opisano dotychczas wykonane działania na rzecz rodzin, wskazano odbiorców i źródła finansowania.

W okresie objętym kontrolą Kierownik MGOPS dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdania za lata 2017 i 2018 zostały przekazane do Rady Gminy w terminie określonym w ustawie, w dokumentach zawarto potrzeby związane z realizacją zadań w obszarze wspierania rodziny.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 czerwca 2012 r. do 28 lutego 2019 r. (od 21 grudnia 2016 r. do 28 lutego 2019 r. nieobecna z tytułu urodzenia dziecka),
- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 maja 2017 r. do 28 lutego 2019 r. (od 6 listopada 2018 r. do 28 lutego 2019 r. nieobecna z tytułu urodzenia dziecka),
- p. XX - w ramach umowy o pracę, w okresie od 22 września 2014 r. do 31 marca 2019 r. (od 20 września 2016 r. do 17 listopada 2017 r. nieobecna z tytułu urodzenia dziecka),
- p. XX – w ramach umowy o pracę, zastępstwo za p. XX, w okresie od 1 kwietnia 2016 r. do 19 listopada 2017 r.
- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 13 stycznia 2017 r. do 29 kwietnia 2017 r.,
- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 11 lipca 2016 r. do chwili obecnej (od 23 lutego 2019 r. do 30 czerwca 2019 r. przebywa na urlopie bezpłatnym),
- p. XX – w ramach umowy o pracę, od dnia 1 października 2018 r. do chwili obecnej,
- p. XX – w ramach umowy o pracę, od dnia 1 kwietnia 2019 r. do chwili obecnej,
- p. XX – w ramach umowy o pracę, od dnia 1 maja 2019 r. do chwili obecnej.

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2017 r. 38 rodzin, w tym pięć przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2018 r. 40 rodzin, w tym cztery przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) 27 rodzin, w tym trzy przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż asystenci równocześnie nie pracowali z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W aktach osobowych asystentów znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2 i 4 ww. ustawy, natomiast brakowało oświadczeń dotyczących spełniania warunku określonego w pkt 3. Obecnie zatrudnieni asystenci uzupełnili brakujące oświadczenia w trakcie trwania kontroli.

W zakresie czynności asystentów uwzględniono wszystkie zadania, wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Kcynia tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez udział

w szkoleniach, warsztatach, konferencjach i seminariach. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie. Asystent jest przydzielany rodzinie decyzją administracyjną, wydaną przez upoważnioną osobę.

Z rodziną podpisywano zgodę na współpracę z asystentem w oparciu o art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wybranych rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą (S.K.Cz., K.M.G., M.M., P.J. i T.D., R.Sz., J.Ż. i A. Cz., B.P. M.). Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: dziennik wizyt w środowisku rodzinnym, protokół do pierwszego spotkania, kartę informacyjną dotyczącą rodziny, plan pracy z rodziną, kartę pracy z rodziną, kartę współpracy z instytucjami, okresową ocenę sytuacji rodziny, sprawozdanie z pracy asystenta z rodziną. W uzasadnionych przypadkach praca z rodziną dokumentowana jest obszerniejszą notatką służbową.

W ośrodku przyjęto, iż okresowa ocena sytuacji rodziny powinna być sporządzana nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, począwszy od dnia podpisania zgody przez rodzinę. Analiza dokumentacji wykazała, iż nie w każdym przypadku termin ten był zachowany, co stanowi naruszenie zadania, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy.

Plany pracy były konstruowane w konsultacji z członkami rodziny i specjalistami wspierającymi rodzinę. Dokumenty zawierały planowane działania w poszczególnych obszarach, terminy ich realizacji oraz przewidywane efekty, co jest zgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy. Plan pracy jest aktualizowany i dostosowywany do bieżącej sytuacji i potrzeb rodziny.

W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

W okresie objętym kontrolą asystent współpracował z jedną rodziną w ramach pomocy określonej w ustawie „Za życiem”. Współpraca z rodziną trwała od maja 2018 r. do stycznia 2019 r. Zakończenie nastąpiło na wniosek rodziny, z uwagi na zyskanie samodzielności i brak konieczności wsparcia ze strony asystenta rodziny.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Po zrealizowaniu planu pracy z rodziną, asystenci prowadzili monitoring rodziny przez okres trzech miesięcy, wizytując środowisko minimum raz w miesiącu. Spotkania były dokumentowane w kartach pracy lub notatkach służbowych.

Decyzja asystenta o kontynuowaniu współpracy z rodziną lub jej zakończeniu odbywa się w porozumieniu z pracownikiem socjalnym i osobą nadzorującą pracę asystentów rodziny, przy okazji sporządzania okresowej oceny sytuacji rodziny. Zakończenie współpracy asystenta z rodziną następuje w wyniku rezygnacji rodziny, braku współpracy, zmiany miejsca zamieszkania przez rodzinę lub zrealizowania planu pracy z rodziną. W przypadku zakończenia współpracy, zostaje wydana decyzja uchylająca.]

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników MGOPS. Realizując powyższe zadanie Ośrodek współpracuje z innymi służbami tj.: oświatą, kuratorami, służbą zdrowia. W zależności od problemów i potrzeb rodziny, podejmowane są dalsze działania.

W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny.*

W rodzinach objętych asystenturą, w których wystąpiło zjawisko przemocy, została wszczęta procedura „Niebieskiej Karty”. Członkowie grup roboczych podejmują stosowne działania, zgodnie z kompetencjami. Ponadto asystenci ściśle współpracują ze specjalistą pracy z rodziną MGOPS, kuratorem, psychologiem i pedagogiem szkolnym. Zarówno ofiary jak i sprawcy przemocy są objęci szerokim wsparciem terapeutycznym, zgodnie z realizowanym indywidualnym planem pomocy.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie gminy Kcynia nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Dzieci mogą skorzystać z oferty zajęć Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki w Kcyni, gdzie odbywają się zajęcia plastyczne, sportowe i taneczne. W okresie ferii zimowych i wakacji letnich dzieci mogą wziąć udział w różnego rodzaju warsztatach i wyjazdach. Ponadto na terenie gminy działają 34 świetlice wiejskie oraz świetlice przy placówkach oświatowych. W gminie funkcjonuje klub sportowy Orlik „Kcynia”, który oprócz szeroko pojętej promocji sportu organizuje również warsztaty z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy Kcynia nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Ośrodek planuje ogłoszenie na stronie internetowej naboru kandydatów i informacji o tej formie wsparcia.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- *w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Kcynia zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (rodzinnego, socjalnego, prawnego, terapeutycznego, psychologicznego). W zakresie specjalistycznego poradnictwa MGOPS współpracuje również z PCPR w Nakle oraz Nakielskim Ośrodkiem Terapii Uzależnień „Koliber”.

Szczegółowych informacji w tym zakresie udzieliła Kierownik MGOPS.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansowała koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 98 510,53 zł,
- w 2018 r. - wydatkowano kwotę: 126 095,21 zł,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 38 417,68 zł.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystenci rodziny współpracowali z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, w opracowywaniu planu pracy z rodziną, skoordynowanego z planem pomocy dziecku. Uczestniczyli również w posiedzeniach zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2017 r. w dniu 19 lipca 2017 r.,
- b) za II półrocze 2017 r. w dniu 15 stycznia 2018 r.,
- c) za I półrocze 2018 r. w dniu 10 lipca 2018 r.,
- d) za II półrocze 2018 r. w dniu 21 stycznia 2019 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienie, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności MGOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynika z niedostatecznego stosowania przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanego zalecenia, MGOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonego uchybienia jest Kierownik MGOPS p. Maria Michalska.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenie pokontrolne:

1. Sporządzać okresowe oceny sytuacji rodziny, o których mowa w art.15 ust.1 pkt 15, nie rzadziej niż co pół roku. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)

---

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.